Рішення

спеціалізованої вченої ради

про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України прийняла рішення про присудження Міськовій Олені Вікторівні наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 09 Біологія на підставі прилюдного захисту дисертації *«Флора Регіонального ландшафтного парку "Сеймський"»* за спеціальністю 091 Біологія.

«22» лютого 2024 року.

Міськова Олена Вікторівна, 1995 року народження, громадянка України.

Освіта вища: у 2018 р. закінчила Глухівський національний педагогічний університету ім. О. Довженка за спеціальністю «Середня освіта. Біологія».

З 2019 р. по 2023 р. навчалася в аспірантурі Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, у відділі систематики і флористики судинних рослин (з відривом від виробництва).

Працює молодшим науковим співробітником лабораторії охорони фіторізноманіття і рослинних ресурсів відділу систематики і флористики судинних рослин Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (м. Київ) з 2023 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у відділі систематики і флористики судинних рослин Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

Науковий керівник – Шевера Мирослав Васильович, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

Здобувачка має 16 наукових робіт за темою дисертації (13 одноосібних). Серед них одна стаття у виданні, що індексується наукометричними базами Scopus та Web of Science, одна у фаховому зарубіжному виданні («Biodiversity: Research and Conservation») та чотири у фахових виданнях, рекомендованих МОН України («Науковий вісник Чернівецького університету. Біологія (Біологічні системи)» та «Чорноморський ботанічний журнал») та 10 тез доповідей і матеріалів конференцій:

1. Miskova O. (2023). The alien fraction of the flora of Seymskiy Regional Landscape Park, Sumy Oblast, Ukraine. *Environ. Socio.-econ. Stud.*, 11, 1: 58–71. DOI: 10.2478/environ-2023-0005 (Q3).
2. Міськова О.В. (2021). Знахідки видів адвентивних рослин у північній частині Лівобережного Лісостепу України. *Біологічні системи*. 13 (2): 205–209. DOI: 10.31861/biosystems2021.02.205.
3. Міськова О.В. (2022). Ергазіофіти регіонального ландшафтного парку «Сеймський». *Чорноморськ. бот. ж.*, 18 (3): 270–286. DOI: 10.32999/ksu1990-553X/2022-18-3-4.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Федорончук Микола Михайлович, доктор біологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу систематики і флористики судинних рослин Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Оцінка позитивна без зауважень.

Шиян Наталія Миколаївна, кандидат біологічних наук (03.00.05 – ботаніка), старший науковий співробітник відділу систематики і флористики судинних рослин Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У першому розділі дисертації «Історія дослідження рослинного покриву РЛП «Сеймський»» було проведено детальне узагальнення відомостей щодо ботанічних досліджень плеяди вчених на території РЛП

за останні 187 коків за п'ятьма напрямками та зроблена спроба лінійної періодизації цих досліджень. На нашу думку, виділення хронологічних меж пропонованих періодів дослідження флори РЛП потребує більш детального обґрунтування, з урахуванням їх передумов, історичного тла, чіткого зазначення критеріїв їх виділення та основних рис;

2. Оскільки природна флора залишається найважливішим джерелом ресурсів, роль яких особливо зростає у воєнний час, загальний аналіз ресурсних елементів флори (лікарські, харчові, медоносні, технічні, ін.) дала б можливість акцентувати увагу на поширенні ресурсно-значущих видів у межах РЛП «Сеймський»;

3. Вивчаючи інвазійні види флори РЛП «Сеймський» авторкою виокремлено групу видів-трансформерів, поширення яких завдає суттєвих змін у природних та напівприродних флорокомплексах. Уточнення потребує їх кількість, оскільки у шостому розділі на стор. 144 дисертанткою наведено шість видів-трансформерів ("Серед інвазійних видів РЛП «Сеймський» шість належать до трансформерів або ключових видів («key-stone species): *Acer negundo, Robinia pseudoacacia, Ambrosia artemisiifolia, Impatiens parviflora, Solidago anadensis, Echinocystis lobata*...»), а у Висновках на стор. 178 мова йдеться про п'ять видів («...виділено п'ять видів трансформерів або ключових видів...»).

Зав'ялова Людмила Володимирівна, кандидат біологічних наук (03.00.05 – ботаніка), науковий співробітник відділу геоботаніки та екології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Під час аналізу систематичної структури флори і окремих її фракцій провідні родини і роди часто представлені однаковою кількістю таксонів, відповідно у спектрах, згідно використаної дисертанткою методики, їх треба було ставити не на різні, а на однакові позиції (наприклад, у спектрі провідних родів аборигенної фракції є 13

позицій, замість шести, у спектрі провідних родин апофітної фракції 13 позицій замість восьми).

2. Біоморфологічну структуру дослідженої флори та її фракцій проаналізовано традиційно за різними загальноприйнятими методиками, проте за окремими показниками, де обрахунки повинні збігатися, відповідної кореляції не спостерігається.
3. Визнання *Picea abies* (L.) H.Karst. чужорідним видом для РЛП «Сеймський» вважаю недостатньо обґрунтованим і загалом хибним, оскільки подібні висновки потребують як ширших фітогеографічних досліджень ареалу виду, так і більш глибоких ботанічних досліджень, щонайменше на рівні Лівобережного Лісостепу.
4. Раритетна компонента не є окремою фракцією флори і не має відповідної структури, тож її не слід аналізувати як окремий повноцінний елемент. Оскільки з 68 рідкісних видів дисертанткою підтверджено місцезростання 33, то такий аналіз із уключенням 35 видів невстановленого сучасного поширення на території РЛП «Сеймський» видається дещо сумнівним.
5. Робота містить граматичні й стилістичні неточності, подекуди – також одруки, невдалі вирази й дискусійні терміни (фанерофітні рослини, флороценоз тощо).

Коломійчук Віталій Петрович, доктор біологічних наук (03.00.05 – ботаніка), доцент, заступник директора Ботанічного саду ім. акад. О.В. Фоміна Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. До назви розділу «Історія дослідження рослинного покриву…» на нашу думку, слід було б додати «і його околиць», що б зняло зайві запитання щодо регіональних досліджень в минулому.

2. На карті функціонального зонування території РЛП «Сеймський» не показано господарську зону (Рис. 2.2., стор. 38).

3. У роботі не наведено хоча б приблизну площу лучної і лісової рослинності парку для розуміння переважаючих типів (класів) рослинності.

4. У географічному аналізі флори (регіональні принципи) дисертантка оперує групами ареалів, які за логікою та ієрархією мають входити до класів і типів, а не навпаки.

5. Дисертантці слід було б більше уваги приділити зниклим видам (*Anacamptis coriophora, Cephalanthera longifolia, Dactylorhiza fuchsia, Epipactis atrorubens*), біотопам та скасованим заказникам загальнодержавного значення адже категорія «регіональний ландшафтний парк» охороняє рослини на регіональному (обласному) і суворої «охорони» тих же лісів і луків тут не передбачено.

6. По тексту присутні деякі недоречності, зокрема: осинові ліси замість осикових (стор. 50); до степової рослинності віднесено схили (стор. 50); у роботі наявні дрібні орфографічні та стилістичні помилки.

Любінська Людмила Григорівна, доктор біологічних наук (03.00.05 – ботаніка), доцент, професор кафедри біології та екології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1.У другому розділі при аналізі функціонального зонування парку велику увагу приділено саме заповідній зоні, мало описана зона рекреації і господарська.

2. В табличці 2.1 «Об'єкти ПЗФ, що знаходяться на території РЛП «Сеймський»» не вистачає відомостей про розташування об'єктів, найоптимальнішим було б вказати координати.

3. В географічній структурі флори відсутній аналіз за океанічністю-континентальністю за Г. Мойзелем.

4. Не вистачає детального аналізу участі апофітів у антропогенних екотопах.

5. Посилання на видання Червоної книги України 2009 року не актуальне.

6. У підрозділі «Раритетна компонента» вказано, що на національному рівні охороняються 24 види, але дані наводяться для 25 видів.

7. Для деяких рідкісних видів, наприклад *Carex brizoides, C. limosa* не вказано ніякої інформації, окрім як «Відомий з літературних джерел».

8. На картосхемах парку сітка квадратів відображається нечітко, варто налаштувати параметри рисунку.

та присутні на захисті фахівці:

Мосякін С. Л., член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук (03.00.05), Інститут ботаніки ім. М.Г Холодного НАН України. Оцінка позитивна без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;
«Проти» – немає;
«Утрималися» – немає.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
ІНСТИТУТУ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО НАН УКРАЇНИ
УХВАЛИЛА:

1. Дисертація Міськової Олени Вікторівни «Флора Регіонального ландшафтного парку “Сеймський”», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 09 Біологія за спеціальністю 091 Біологія є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах

вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами); «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

2. Присудити Міськовій Олені Вікторівні ступінь доктора філософії з галузі знань 09 Біологія за спеціальністю 091 Біологія.

3. Рішення разової спеціалізованої вченої ради затвердити і передати до Центру науково-освітньої підготовки.

4. Центру науково-освітньої підготовки (д.б.н. О.К. Золотарьова) підготувати Наказ про видачу Міськовій Олені Вікторівні диплома доктора філософії та додатка до нього європейського зразка.

На підставі результатів відкритого голосування та прийнятого рішення спеціалізована вчена рада Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України присуджує Міськовій Олені Вікторівні ступінь доктора філософії з галузі знань 09 Біологія за спеціальністю 091 Біологія.

Голова спеціалізованої
вченої ради
доктор біологічних наук,
старший науковий співробітник **Микола ФЕДОРОНЧУК**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ім. М.Г.Холодного
Ідентифікаційний код 05417189

Підпис Федорончука М.
Засвідчую
Відділ кадрів